

Dordtse Leerregels III/IV: Het licht van de natuur.

Orde van dienst:

Welkom

Votum en zegengroet

Psalm 36: 2

Gebed

Inleiding: tot nu toe.

Lezen: Romeinen 1: 16-25 en 2: 12-16

NLB 848 Al wat een mens te kennen zoekt

Tekst: DL III/IV: art. 1-6

Preek

NLB 978 Aan u behoort o Heer der heren

Geloofsbelijdenis.

Gebed

Collecten

Psalm 90: 1, 8

Zegen.

Welkom: Vanmiddag nog een stap door de Dordtse Leerregels.

Deze maanden herdenken we de Synode van Dordrecht. Een vergadering die 400 jaar geleden plaatsvond en veel vrucht draagt: Statenvertaling, Kerkorde, Dordtse Leerregels en vrede.

In **hoofdstuk 1** zagen we dat de Bijbel spreekt over Gods keus. Maar: dat is geen bedreiging. Het is een troost. Hij komt naar mij toe. Het onderstreept de liefde van God voor mij. En ik mag op aarde al zeker zijn van mijn verkiezing door Jezus. Hij is de spiegel van de verkiezing.

In **hoofdstuk 2** ging het over Jezus als mijn borg. Hij gaf zijn leven voor mij.

In **hoofdstuk 3 /4** gaat het over de enige weg naar Gods hart.

Inleiding: Godspot.

Hebben wij, mensen, in onze hersenen ergens een 'godspot'? dia.

Een plek waar je kunt zien waar 'geloof in God' zit?

Door veel wetenschappelijk onderzoek weten we steeds meer van onze hersenen. We weten waar we denken. Waar ons evenwicht zit: in de kleine hersenen.

Of waar we zien. Dia.

Is er nu ook een plek waar ons geloof zit? Dia.

Anders gezegd: "Zit religie in ons brein?"

Want dat zou kunnen verklaren, dát mensen geloven. En waarom de een makkelijker gelooft dan de ander. De één heeft gewoon een grotere "Godspot" dan de ander. En weer een ander heeft er helemaal geen en kan dus gewoon ook niet geloven. Hij heeft geen 'Godspot'!

Hier zit ook de gedachte achter, dat je geloof dus helemaal zou kunnen verklaren uit het brein. God bestaat niet. Hij zit in ons brein.

Hij is een projectie. Een denkbeeld.

De Duitse filosoof Feuerbach en de psycholoog Freud zeiden dit al: "Geloven in God is geloven in een illusie. Een illusie, die we koesteren, omdat we die nodig hebben".

Over deze moderne vraag gaat het nu in de Dordtse Leerregels.

Waarom geloven mensen eigenlijk? Hebben we een vrije wil?

Preek:

“Nee, ik geloof helemaal niet in God”, zei hij, “daar heb ik helemaal niks mee”.

“Waarom niet?”, vroeg ik.

“Ik zie God nergens. Ik merk niks van Hem. Het heelal is volgens mij leeg. Misschien hier en daar nog wat planeten met leven, maar verder...”

Volgens mij is God door mensen bedacht. Omdat ze God nodig hebben. Het is wel leuk, dat er na de dood nog iets is. Maar of er echt iets is?”.

“Ik kan me niet voorstellen, dat er niets is”, zei ik.

“Ja, maar voor jou is dat anders. Jij bent er in opgevoed. Ik niet.

En daarbij: er zijn zoveel godsdiensten. Boeddhisme, hindoeïsme, Islam, het joodse geloof, het christendom. Hoe weet jij nu wat de ware godsdienst is!”.

We waren elkaar tegengekomen op een camping in de Dordogne in Frankrijk. Camping du Moulin. Alweer jaren geleden.

Hij had medicijnen gestudeerd en werkte bij een groot farmaceutisch bedrijf. Hij verdiende er goed. Zij hadden kleine kinderen en wij ook en dan krijg je al snel contact, zo aan de rand van het zwembad.

Ik moet altijd weer opbiechten, dat ik dominee ben, dus dan gaat het gesprek al snel over het geloof. Over de Bijbel en over God.

Die avond hebben we samen wat gedronken en hij zei toen, dat hij regelmatig ging dauwtrappen.

’s Morgens om 6 uur was hij dan al op stap en genoot van de opgaande zon, de vogels en de stilte.

Ik moet een glaasje te veel gedronken hebben, want ik zei, dat het me wel leuk leek om mee te gaan.

En zo kroop ik de volgende morgen met grote tegenzin om half zes uit m’n lekker warme slaapzak.

Buiten hing een kille nevel over het gras.

We hebben die vroege morgen kilometers gelopen en veel gepraat over het geloof.

En het zijn nogal vragen: bestaat er wel een God? Hebben mensen God niet bedacht?

Als ik nu in Saoedi-Arabië geboren was? Dan was ik vast een moslim geweest!

Over die vragen gaat het ook in de artikelen uit de DL die we samen lazen.

Daar wil ik twee vragen uit lichten.

De eerste vraag: kun je weten, dat er een God bestaat?

Thema-dia.

Die vraag gaat over het “licht van de natuur”(art. 4).

En de tweede vraag: waarom komt de mens niet door dat ‘licht der natuur’ tot geloof? (art. 4)

1. Wat is dat ‘licht van de natuur’?

Dat is kort gezegd: het licht, dat de natuur op God werpt.

Anders gezegd: de natuur vertelt je: ‘Er moet een Schepper zijn, want hier is over nagedacht!’.

Dat zei mijn vriend uit Frankrijk uiteindelijk ook.

We liepen die morgen door de groene heuvels van de Dordogne. De zon was net op en kleurde de hemel roze en blauw en opaal. Bomen vol groen stonden roerloos in de stilte. De dauw lag op het veld en witte slierten mist begonnen langzaam op te lossen, toen de zon warmer werd. En overal zagen we bloemen in wel honderd kleuren.

De vogels waren nog eerder wakker geworden dan wij en we hoorden aan alle kanten hun gezang.

‘Kijk’, zei ik, ‘ik kan gewoon niet geloven, dat er géén God is. Dit moet toch door iemand bedacht zijn en gemaakt?! Als ik de Nachtwacht van Rembrandt zie, dan weet ik ook direct: dit is door iemand gemaakt. Zou, dan dit heelal met haar sterren, de aarde met haar oceanen vol leven, de mensen met hun leven en liefdes en verdriet, zou dat dan niet gemaakt zijn? Dat kan toch niet zomaar ontstaan zijn door een hoop toeval en tijd!?’.

‘Ja, misschien moet er wel iets zijn’, zei mijn mededauwtrapper, ‘maar wat en wie en hoe?’.

We liepen de camping weer op.

We zagen onze kinderen spelen bij de tent. De zon werd langzaam warmer.

Paulus zegt het in Romeinen 1: 20 zó: **“Zijn onzichtbare eigenschappen zijn vanaf de schepping van de wereld zichtbaar in zijn werken, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid zijn voor het verstand waarneembaar”**. dia.

Anders gezegd: Je kunt God zelf niet zien. Toch kun je door de schepping twee dingen wel heel duidelijk zien: je ziet dát er een God bestaat én je kunt zien, dat deze God heel erg machtig moet zijn. Je ziet zijn Goddelijkheid en zijn eeuwige kracht.

Dat zie je.

Dat zie je als je je verstand gebruikt, zegt Paulus.

De natuur wijst boven zichzelf uit.

De naam van God is op de huid van het leven geschreven.

Dia.

Johannes Calvijn zegt het zo: **“Het feit, dat God bestaat is zo duidelijk, dat dringt zich gewoon aan je op. Zoals het licht van de zon: zodra je je ogen opendoet dringt het licht van de zon in al haar volheid naar binnen. Dat licht kun je alleen maar ontkennen door je ogen te sluiten.**

Maar de natuur leert meer.

Want die avond kwamen mijn vriend en zijn vrouw voorbij onze tent wandelen en we vroegen of ze wat wilde drinken. En zo zaten we voor onze tent onder een open hemel. We praatten wat. We dronken franse wijn en aten franse kaas. Om ons heen klonken nog wat late krekels, maar verder was het stil. De kinderen sliepen. Van ver klonk er muziek uit het dorp. Hoog boven ons flonkerden de sterren aan de hemel.

Je kon vanaf die plek ook heel goed de melkweg zien. Ons sterrenstelsel. In Nederland is dat moeilijker. Daar is zoveel lichtvervuiling. Steden, snelwegen, fabrieken, neon. Maar op die afgelegen camping in de Dordogne was het zo donker, dat je heel duidelijk de sterrenband van onze Melkweg zag. Je voelde het heelal om je heen. De oneindigheid. En tegelijk de enorme harmonie. Je voelde je eigen kleinheid en tegelijk voelde je je opgenomen in dit enorme heelal. Je woonde op dat kleine planeetje, dat tussen al die miljarden sterren rondzweefde. En al die sterren vormden samen de kosmos. Geen chaos, maar een kosmos. Sterren luisteren naar de wetten van de natuur. De dans van de sterren in het heelal is geen wildedans, maar een mooie uitvoering van een groot Choreograaf.

De natuur leert ons meer.

Want we lazen net ook een stukje uit Romeinen 2. En daar ging het over de wet en over goed en kwaad en over ons geweten. In Romeinen 1-3 wil Paulus duidelijk maken, dat alle mensen het evangelie nodig hebben. Redding. Vergeving.

Waarom?

Omdat álle mensen zondaren zijn. Alle mensen zondigen tegen de geboden van God. Niet alleen de joden, die de wet hebben, maar ook de Grieken, de heidenen, die die geboden niet hebben.

Maar hoe weten die Grieken en Romeinen dan wat er in de wet van God staat? Hoe weten ze wat goed en kwaad is? Is het wel rechtvaardig als God hen oordeelt naar de wet terwijl ze die wet niet hebben?

Op het eerste gezicht leken onze gezinnen veel op elkaar. Een man en een vrouw en kinderen. Zij hielden, net als wij, ook van hun kinderen en zorgden er goed voor. Ze vertelden wel op een avond, dat het in hun huwelijk niet altijd goed had gezeten. Zij kwam uit Amerika en had andere gewoontes van thuis. Er waren wat problemen geweest. Vooral toen hij merkte, dat zij contact had met een vriend van hem. Dat contact groeide uit tot een verhouding. Op een dag kwam dat uit door een berichtje op het antwoordapparaat.

Mijn vriend vertelde, dat hij door het dolle heen was. Kwaad, vol verdriet, vernederd, verraden, voelde hij zich. Ze hadden elkaar toch trouw beloofd? En nu deed zijn vrouw dit. Ze had een ander.

Maar dat was natuurlijk heel bijzonder: mijn vriend geloofde niet in God en had de tien geboden nooit gelezen. En toch had hij het over trouw en overspel en verdriet en leugens en goed en kwaad.

Maar hoe kan dat als je de Bijbel niet kent?

Nou, dat leert Paulus: ook al heb je de wet van God niet en de bijbel niet, daarom weet je nog wel wat goed en kwaad is. Mensen hebben een geweten. Iedereen weet, dat stelen slecht is. Iedereen weet, dat doden slecht is of overspel of ontrouw zijn of voordringen of de auto van een ander beschadigen of doorrijden na een ongeluk.

Paulus zegt het zó: **'Zij hebben de wet van God wel niet, maar uit de manier waarop ze leven dia. kun je zien, dat het wérk van de wet in hun harten geschreven staat'.**

Ook mensen, die niet in God geloven weten heel goed wat goed en kwaad is. Mensen zijn geschapen met een geweten. Ze doen van nature wat God van mensen vraagt. Uit zichzelf. Zo duidelijk en goed is Gods wet. Dat is een kleed, dat de wereld heel goed past.

Maar wijst dat niet ook boven zichzelf uit naar een God, die goed en kwaad heeft vastgesteld?

Want als de wereld door evolutie is ontstaan en strijd en het overleven van de sterksten, ja, dan is geweld en doodslag en moord en overspel normaal.

Maar hoe komt het dan, dat iedereen aanvoelt, dat dat niet normaal is? Dat liefde normaal is en trouw en voor elkaar zorgen en vrede? En dat het pijn doet als je kind sterft of je vrouw je bedriegt met een ander?

De natuur leert ons nog iets:

Want mijn vriend vertelde ons die avond ook, dat twee maanden geleden zijn vader was overleden. Aan kanker. Na een ziekbed van wel tien maanden. En hij had het daar heel moeilijk mee. Hij vond het eigenlijk heel bizar, dat mensen sterven. Ja, aan de ene kant, zei hij, ben je eraan gewend. Iedereen sterft een keer. Maar mijn vader was nog maar 51. En wat is het eigenlijk niet vreemd, dat mensen geboren worden, een tijdje leven en dan weer sterven. Wat is daar de zin van? En zo kregen we het over het lijden in de wereld. De gebrokenheid. Ziekte, dood, oorlogen, verdriet. En over het diepe verlangen om daar af te komen. Daarom was hij destijds medicijnen gaan studeren. Om mensen te helpen.

En zo tekende hij, misschien zonder dat hij het wist, het diepe verlangen van mensen naar verlossing. Verlossing van het kwaad, van de dood.

"Ja", zei hij, "en daarom geloven natuurlijk veel mensen in allerlei goden. Die goden moeten hen redden en in een hemel brengen of een paradijs. Mensen bedenken goden, omdat ze die nodig hebben".

Dat was zijn antwoord.

Het licht der natuur: Dat is dat mensen zien, dat er meer is. Dat er een God is, besef van goed en kwaad en van de dood.

Al vanaf de schepping van de wereld dus! Kaïn zag dat al en Lamech en Noach en Abraham en de Farao van Egypte en al die duizenden volken.

Niet voor niets maakten al die mensen hun goden. Baäl, Kamos, Dat deden ze niet zomaar. Dat deden ze omdat ze de schepping zagen en wisten: er is een maker.

Omdat zij zich klein voelden in het oneindige heelal en naar zin zochten.

Omdat zij zich heel kwetsbaar voelden onder de vreselijke krachten van donder en bliksem en hongersnood en overstroming en ziekte en dood. Ze zochten bescherming.

Daar komt nog één ding bij tot besluit van deze eerste vraag: wat is dat 'licht der natuur'.

Want bij dit alles komt ook nog, dat de mens zélf een schepsel is. Geschapen door God. Naar Gods beeld.

Naar Gods beeld: dat betekent ook, dat de mens erop is geschapen om met de HERE om te gaan. Er op aangelegd om op Hem te vertrouwen en te leven van zijn liefde. Dia.

Augustinus zegt het in zijn boek "Belijdenissen" zo: **"De mens wil u prijzen. De mens, dat kleine deeltje uit uw schepping. Sterfelijk. Zondig. Toch wil de mens (...) u prijzen. Gij wekt hem ertoe op, dat het zijn lust is u te loven, want Gij hebt ons tot U geschapen en ons hart is onrustig in ons, totdat het rust vindt in U".**

Gij hebt ons tot u geschapen en ons hart blijft onrustig in ons totdat het rust vindt in U.
Mensen bedenken geen God. Mensen zijn erop geschapen met God te leven. Dus zullen ze altijd blijven zoeken en geloven en beelden maken.
De mens heeft dus een plek in zijn hart, waar de liefde van God precies inpast. Een Godspot.

Maar waarom kwamen al die mensen dan niet bij God uit?
Waarom vluchtte Kaïn voor deze God? En waarom dacht Lamech, dat hij zonder God kon?
Waarom is de Farao niet in de armen gevallen van de God van Israël? Terwijl hij zoveel tekenen van Gods kracht had gezien?
Waarom wilde mijn vriend uit Frankrijk niet op zijn minst op zoek?

Thema-dia.

2. Dat is dus die tweede vraag: Waarom komen mensen niet door dat 'Licht der natuur' tot geloof? Dat vroeg ik ook aan mijn vakantievriend: "Ben je daar nou nooit mee bezig geweest? Met de Bijbel of met de vraag of er een God bestaat? Nooit over nagedacht? Nooit gedacht waar je kinderen vandaan komen of de kleuren van de regenboog of je eten en drinken of jijzelf?".
"Nee, nooit. Dat boeit me niet. Ik heb er geen zin in. En bidden en naar de kerk gaan al helemaal niet. Het trekt me niet. Ik wil het niet. Ik wil vrij zijn. Vrij in mijn denken".
En dat was het.

Dat was op de synode van Dordrecht en nog steeds de grote vraag: "Heeft de mens een vrije wil?". In onze tijd wordt deze vraag o.a. beantwoord in het boek "Wij zijn ons brein" van Dick Schwaab. dia. Een boek waarin je veel kunt leren over de hersenen.
In zijn boek zegt hij in feite, dat de mens geen vrije wil heeft.
Veel ligt al vast voordat je geboren wordt.
In de genen in de celkern met hun erfelijke eigenschappen.
Daar wordt bepaald of je een jongen of een meisje bent. Of je blond of donker bent. Klein zult blijven of net zo groot als je vader. Je bent in Nederland geboren en dus spreek en denk je Nederlands.
Na je geboorte zijn er zoveel omstandigheden, die je verder vormen, dat ruimte om zelf dingen te willen heel klein wordt. De verwachtingen van je ouders. Je school. De kerk. Of juist geen kerk. Vrienden. De televisie. Facebook. Reclames. De mode. Al die algoritmes, die jou ongemerkt sturen. Verslavingen aan drank of drugs. Noem maar op.
Heeft de mens een vrije wil?
Nee, zeggen veel wetenschappers. Maar ik kwam ook dit boek tegen: 'Je bent niet je brein'.

De Bijbel zegt, dat de mens wel met een vrije wil is geschapen.
Vrij om te kiezen. Vrij om te verlangen. Vrij om te kiezen tussen goed en kwaad.
Maar die vrije wil is gestorven. Dood.
We willen misschien nog wel van alles, maar wat God betreft willen we liever niets.
Sinds Adam en Eva wantrouwen we God. We denken dat Hij ons klein wil houden. Ons geboden en dus grenzen oplegt. Ons het geluk en vrijheid misgunt. We zijn zelfs vijanden van God geworden.
We willen vrij zijn.
Daarom zal een mens nooit uit vrije wil naar God terugkeren.
De Bijbel is erg duidelijk: "Er is niemand die God oprecht zoekt. Zelfs niet één".
Niemand heeft een "Godspot".

Dat vond mijn vriend toch wel vreemd.
Hij had toch wel een vrije wil.
Hij was uit vrije wil op vakantie in Frankrijk. Ging uit vrije wil 's morgens om 6.00 uur zijn bed uit om te gaan dauwtrappen. En er zijn in onze wereld toch miljoenen mensen die willen geloven.
Boeddhisten, Joden, Hindoe's, Moslims of mensen geloven in de sterren of Tarotkaarten of vreemde medicijnmannen. ....
Ja, dat is waar.

Maar naar de levende God toe is onze wil dood.

En juist al die godsdiensten laten dat zien.

Want waarom geloven mensen in goden? Waarom bedenken ze die vaak ook zelf?

Omdat ze de schepping zien. De natuur. Ze voelen de kracht van de zon en ze zien hoe het leven opbloeit als de zon schijnt. De zon laat vruchten groeien en dus maken ze van de zon een god en knielen daarvoor. Brengen er offers voor.

Tegelijk voelen mensen zich in die natuur ook vaak onveilig.

Door de bliksem bij onweer. Door aardbevingen of bij hitte, die de oogst vernietigt. Bij ziekte en dood.

Mensen zien de sterren en verbinden dat met het noodlot.

Kortom: mensen zijn oneindig religieus.

Zij vangen het licht van de natuur op en beseffen dat er een god moet bestaan. En vervolgens

bedenken ze ook allerlei goden. Ba'al, Kamos, Ra, Zeus, Afrodithe.....

Calvijn zegt dan ook over het hart van de mens, dat dat een 'fabriek is waar voortdurend afgoden worden gemaakt'. Er zit een godspot in het hoofd van de mens, waar mensen voortdurend machten bedenken waar zij houvast vinden. Waarmee zij hun leven kunnen beheersen.

Alleen: mensen zullen nooit de levende God bedenken.

Paulus zegt in Romeinen 1, dat mensen de waarheid over God geweld aandoen.

Dia.

Dat zij die waarheid in de zonde wegdrücken. Onder water duwen. Zoals je bal onder water duwt.

En dat doen zij door andere goden te bedenken. Afgoden vol verleidingen en kwaad.

Dat had Feuerbach goed gezien.

Want door het licht van de natuur kun je niet ontkennen dat er een god moet bestaan.

Er moet "iets" zijn.

Dat vond mijn vriend uiteindelijk ook wel.

Maar in plaats van de levende God te zoeken, maken we eigen goden.

Ba'al, Kamos, Zeus, Ra. Goden vol geweld en misbruik.

Of het geld, de seks, ons zelfbeeld, de mode, sport of drank.

En zonder dat we het doorhebben krijgen we geen vrijheid, maar verliezen we juist onze vrijheid.

Worden we slaven van de machten, die we zelf verzonnen hebben.

Juist letterlijke verslavingen laten dat zien: seksverslaving, drugsverslaving, verslaving aan

aandacht.... We zoeken genot, verdoving. Vrij van het dagelijkse leven, dat soms zo grijs kan zijn.

Maar we vallen in de armen van een kwade macht, die ons juist onze vrijheid afneemt.

Dat willen de Dordtse Leerregels duidelijk maken: Mensen zoeken God niet en dus zullen ze deze God al helemaal niet bedenken.

Mensen vluchten van nature voor Hem.

Al eeuwen lang.

Dát is de geschiedenis van de mensheid. Van Israël en van ons: van nature willen we God eigenlijk

kwijt. We willen zijn claim op ons leven het liefste afschudden. Ja, Hij mag er wel zijn voor

ongelukken of als we Hem even nodig hebben. Zoals een parachute. Maar we maken er liever geen gebruik van. We willen vrij zijn. Van nature zijn we rebellen.

Begrijpt u waarom Gods uitverkiezing nodig is?

Omdat als God ons niet gezocht, dan hadden wij Hem nooit gevonden.

We hebben onze vrienden uit Frankrijk nooit meer gezien. En over het geloof hebben we ook niet

zoveel meer gesproken. Want op een middag zaten we weer eens aan de rand van het zwembad in

de zon en toen kwam het daar weer even over. En toen zei hij opeens dit: "Telkens als wij met elkaar praten heb ik het gevoel, dat je mij wilt bekeren".

Hij had gelijk.

En tegelijk wist ik, voelde ik, merkte ik, dat ik dat niet kon. God zelf moest met Hem verder. Gods Geest. Daar heb toen maar om gebeden. Want ik wist het: die sterke Geest kan meer dan ik. Amen.